

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Олена Постильна

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті проаналізовано останні дослідження науковців, у яких порушено проблему впровадження педагогічних умов у навчально-виховний процес. Підготовка майбутніх фахівців до виховної роботи передбачає реалізацію педагогічних умов формування моральних цінностей у студентів педагогічних закладів із використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Автор наголошує на необхідності впровадження педагогічних умов у навчально-виховний процес.

Ключові слова:

педагогічні умови; моральні цінності; виховний процес; інформаційно-комунікаційні технології; студентська молодь.

Анотация:

Постыльная Елена. Педагогические условия формирования моральных ценностей у студентов педагогических вузов средствами информационно-коммуникационных технологий.

В статье проанализированы последние исследования ученых, в которых рассматривается внедрение педагогических условий в учебно-воспитательный процесс. Подготовка будущих специалистов к воспитательной работе предусматривает реализацию педагогических условий формирования нравственных ценностей у студентов педагогических вузов с использованием средств информационно-коммуникационных технологий. Автор акцентирует внимание на необходимости внедрения педагогических условий в учебно-воспитательный процесс.

Ключевые слова:

педагогические условия; моральные ценности; учебный процесс; информационно-коммуникационные технологии; студенческая молодежь.

Resume:

Postyl'na Olena. Pedagogical conditions of students' moral values formation at pedagogical universities by means of information and communication technologies.

The article analyzes the latest research of the scientists who are considering the introduction and use of pedagogical conditions in the educational process. Preparation of future specialists for educational work foresees the realization of pedagogical conditions of students' moral values formation at pedagogical institutions by means of information and communication technologies. The author emphasizes the need of introducing the pedagogical conditions in the educational process.

Key words:

pedagogical conditions, moral values, educational process, information and communication technologies, student youth.

Постановка проблеми. Реформування сучасної вищої педагогічної школи багато в чому залежить від якості педагогічних досліджень, пов'язаних із проблемами вдосконалення педагогічних умов, що забезпечують успішність формування моральних цінностей студентів. Одним з ефективних засобів реалізації цієї діяльності є інформаційно-комунікаційні технології, які сьогодні дуже приваблюють студентську молодь.

Підготовка майбутніх учителів до навчально-виховного процесу має свої особливості й передбачає необхідність розробки педагогічних умов формування моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Ефективність формування моральних цінностей залежить від сукупності принципів, методів виховання, засобів, за допомогою яких буде сформовано навчально-виховний процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких висвітлюється проблема формування в майбутніх фахівців моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій, дає нам змогу розробити певні умови цього процесу. Цього питання торкалися в своїх працях багато дослідників, зокрема О. Блажук, М. Бранецька, Л. Бурдейна, Г. Головченко, С. Гура, Ж. Давидова, О. Дурманенко, М. Захаревич, В. Корнилова,

В. Короленко, Л. Москальова, Л. Отрошенко, Н. Падеро, О. Панасюк, О. Попадич, Н. Савчак, Л. Філіппова, Н. Хмілярчук та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є виявлення педагогічних умов для ефективного формування у студентів вищих навчальних закладів моральних цінностей із використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У педагогічній теорії умови класифікують так: організаційно-педагогічні (В. Беликов, Е. Козирева, С. Павлов, А. Сверчков), психолого-педагогічні (Г. Алексеева, Н. Журавська, А. Круглій, І. Погоріла, О. Романенко), дидактичні (О. Лаврентьева, М. Рутковська, Н. Усенко) і соціально-педагогічні (М. Бурдаш, К. Потопа, О. Молдавчук).

З метою розв'язання проблем нашого дослідження важливо вивчити розроблені науковцями педагогічні умови, що можуть стати основою для конструювання тих педагогічних умов, які сприятимуть формуванню моральних цінностей студентів вищих навчальних закладів із використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Так, у роботі Т. Гуцан поняття «педагогічні умови» розглядається як структурна оболонка

педагогічних технологій або педагогічних моделей. Автор наголошує на тому, що завдяки педагогічним умовам реалізуються компоненти технології. Погоджуючись із Т. Гуцан, уважаємо, що педагогічні умови мають віддзеркалювати вихованість майбутніх вчителів як результат процесу формування моральних цінностей і містити передбачені виховною роботою необхідні технологічні компоненти.

Важливою є думка науковця про те, що реалізація педагогічних умов має на меті: забезпечення організаційно-педагогічного й психолого-педагогічного супроводу професійної підготовки майбутніх учителів; удосконалення системи професійної підготовки педагогічних кадрів для роботи в умовах профільного навчання; визначення форм і методів інформаційної підтримки процесу формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в реальних умовах [5]. На нашу думку, Т. Гуцан визначає не мету, а завдання, на які має бути спрямована мета. Але з огляду на сконструйовані нею завдання, вважаємо що в нашому дослідженні реалізація педагогічних умов повинна спрямовуватися на виконання таких завдань: забезпечення організаційно-педагогічного й психолого-педагогічного супроводу формування у студентів педагогічних закладів моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій; вдосконалення системи підготовки педагогічних кадрів для виховної роботи вузу; визначення форм і методів виховної роботи щодо формування моральних цінностей у майбутніх учителів у реальних умовах навчально-виховного процесу.

У роботі О. Блажук розглядаються педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування інформаційних технологій: реалізація компетентнісного підходу до професійної діяльності; поетапна підготовка до використання інформаційних комунікаційних систем; організація самостійної роботи засобами інформаційно-навчальної системи Moodle; створення навчально-методичного супроводу дистанційного навчання [1, с. 11]. Загалом, погоджуючись з автором, уважаємо, що для майбутніх учителів у процесі формування моральних цінностей є важливим не тільки компетентнісний підхід, а й ті, що закладені в методологічному блоці нашого дослідження, – аксіологічний, андрагогічний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, системний, компетентнісний та інформаційний підходи.

У дисертаційному дослідженні М. Бранецької розкрито педагогічні умови формування етичних взаємовідносин студентів у позааудиторній діяльності. Серед цих умов автор визначає такі:

залучення кураторів студентських груп до виховної роботи, спрямованої на формування етичних взаємовідносин; ознайомлення зі змістом, формами та методами роботи; використання технологій, що ставлять студентів в активну позицію під час розв'язання проблемних ситуацій; залучення студентів до розв'язання життєвих ситуацій, що стосуються цінностей людського спілкування [2, с. 7–8]. Погоджуючись із автором, уважаємо, що для нашого дослідження є важливими такі положення: формування у студентів умінь застосовувати етичні знання під час міжособистісного спілкування, прагнення керуватися в процесі життєдіяльності отриманими знаннями про моральні цінності, про закономірності, форми й методи спілкування не тільки між студентами, а й між усіма суб'єктами навчально-виховного процесу.

Л. Бурдейна вказує на те, що успішність формування моральної культури студентів забезпечують такі педагогічні умови, як використання концепції знаково-контекстного навчання; упровадження діалогічного спілкування професійного спрямування; залучення студентів до пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної і практичної діяльності [3, с. 5–7]. Іншою є думка дослідниці Г. Головченко, яка, розкриваючи організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної діяльності, наголошує на необхідності створення дидактичного інформаційного простору, на реалізації системи позааудиторних занять для самостійної роботи, на класифікації різнотипних «круглих столів», майстер-класів, зустрічей із цікавими людьми, на системі управління якістю навчання тощо.

С. Гура теоретично обґрунтовує сукупність організаційно-педагогічних умов адаптації студентів ВНЗ до навчання, які охоплюють: усвідомлення студентами цілей адаптації завдяки різнобічному інформуванню їх про зміст і умови навчання, формування навичок самостійної роботи, адекватної самооцінки, а також уявлення про майбутню професійну діяльність; змістовне управління адаптацією студентів ВНЗ на підставі постійного аналізу її процесу за науково обґрунтованими критеріями з фіксуванням стану адаптованості індивідуально для кожного студента; організацію системної роботи, спрямованої на вивчення кураторами навчальних груп і всім професорсько-викладацьким складом теорії та методики виховної роботи зі студентами й методики адаптації [4, с. 14].

У праці Ж. Давидової визначені педагогічні умови формування духовно-ціннісних орієнтацій студентської молоді, серед яких для нас важливими є: створення духовно насиченого

освітнього середовища через організацію активної взаємодії студентів з елементами духовної культури як системи цінностей; забезпечення поступового просування студентів з прямого управління на рівень самоуправління навчальною діяльністю, що є основою для подальшого духовного саморозвитку; актуалізація критичного мислення для усвідомленого становлення індивідуальної системи відповідно до її внутрішнього світу [6, с. 6–7].

О. Дурманенко у своїй роботі довела, що підвищення рівня моніторингу організації виховної роботи у вищому навчальному закладі буде сприяти забезпеченню таких педагогічних умов, як: набуття досвіду моніторингової діяльності; забезпечення суб'єктів моніторингової діяльності змістово-процесуальним інструментарієм та інформаційно-методичним оснащенням; системний аналіз отриманих результатів моніторингу, їх оцінка та коригування організації виховної діяльності для її оптимізації. Автор наголошує на тому, що визначені педагогічні умови сприяють забезпеченню взаємозв'язку між метою моніторингу та отриманими результатами виховної роботи [7, с. 14].

У дослідженні М. Захаревич обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови, що сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа в професійній діяльності: удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа; залучення майбутніх учителів до пізнавальної діяльності з вивчення мультимедійних технологій із застосуванням традиційних та інноваційних методів; формування у майбутніх учителів настанови на саморозвиток компетентності з мультимедійних технологій під час педагогічної практики [8, с. 15]. Ми вважаємо, що для нашого дослідження важливим є залучення майбутніх учителів до пізнавальної діяльності з вивчення інформаційно-комунікаційних, мультимедійних і анімаційних технологій із застосуванням традиційних та інноваційних методик; формування в майбутніх фахівців настанови на саморозвиток компетентності з інформаційно-комунікаційних, мультимедійних та анімаційних технологій і розвиток здатності до творчого використання їх під час педагогічної практики тощо.

У дисертаційному дослідженні В. Корнілової виявлено і теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування моральних цінностей у майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю: створення атмосфери духовності на моральній

основі за допомогою організації відносин «викладач-студент»; проектування освітньо-виховного середовища у ВНЗ; педагогічна підтримка студентів у визначенні моральних цінностей професійної діяльності; залучення студентів до проектної діяльності; рефлексивне самовиховання студентами професійно важливих моральних цінностей [9, с. 12]. Ці умови є цікавими для нашого дослідження, але вони спрямовані на формування фахівців іншої спеціальності, а не майбутніх учителів і не враховують специфіки використання такого потужного засобу, як інформаційно-комунікаційні технології.

У своїй науковій роботі В. Короленко розглядає педагогічні умови формування моральних цінностей, а саме: структурування виховного матеріалу за змістовими лініями та активізація пізнавальної діяльності; розроблення й упровадження змістового та організаційного забезпечення процесу формування моральних цінностей для набуття умінь соціальної взаємодії, конструктивного діалогу; дотримання загальноприйнятих моральних норм; залучення до різноманітної соціальної діяльності. У сукупності з розробленим навчально-виховним змістом, удосконаленими формами й методами ці умови є складниками методики формування моральних цінностей [10, с. 11]. Загалом, погоджуючись з автором, ми вважаємо, що для педагогічних умов формування у студентів моральних цінностей із використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій важливо враховувати не тільки особисті й безпосередні контакти, а й уміння дотримуватися загальноприйнятих моральних норм ведення діалогу під час он-лайнного спілкування в соціальних мережах, що необхідно для морального розвитку особистості.

У роботі Л. Москальової розглянуто соціальні, психологічні та педагогічні умови, що сприяють досягненню мети та виконанню завдань виховання морально-етичної культури в майбутніх учителів. Реалізація цих умов можлива завдяки прогнозованому матеріалу виховної роботи, а саме: зовнішні (соціальні умови) – вплив оточення в позанавчальний час, дозвіллева діяльність; педагогічні умови – спрямованість педагогічного процесу, використання сучасних виховних технологій, стиль взаємодії викладачів і студентів; характер навчально-виховного процесу; організація професійної підготовки; зв'язок з іншими структурами і закладами; психологічні умови – формування моральної свідомості, вплив через моральні почуття на моральну діяльність [12, с. 5]. На нашу думку, умови, визначені Л. Москальовою, дуже широкі й також не враховують можливості інформаційно-

комунікаційних технологій, хоча в монографії «Виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури: теоретичний та методичний аспекти» авторка наголошує на доцільності їх використання [11, с. 233].

Н. Падеро зазначає, що педагогічні умови, які забезпечують ефективність формування моральних цінностей у майбутніх юристів, – це гуманітарне середовище вишу, що забезпечує отримання студентами уявлень про людину в світі вищих, суспільно прийнятих цінностей; посилення морально-ціннісного потенціалу за рахунок наповнення навчальних предметів морально-ціннісним змістом; застосування особистісно-орієнтованих освітніх технологій, яким властиві діяльнісно-творчий характер, діалогічність, надання студентам свободи вибору в прийнятті самостійних рішень, спрямованість на підтримку індивідуального розвитку фахівців; створення атмосфери духовності у виші шляхом побудови суб'єкт-суб'єктних відносин на моральній основі; поетапне самовиховання студентів за допомогою формування механізмів самосвідомості, спрямованої на морально-правове виховання [13, с. 14].

У дисертаційному дослідженні О. Попадич теоретично обґрунтовано педагогічні умови правового виховання майбутніх фахівців комп'ютерного профілю: розробка змісту правового виховання майбутніх фахівців комп'ютерної галузі на основі професійно-спрямованої правової підготовки; формування ціннісно-правових орієнтацій майбутніх фахівців комп'ютерної галузі; збагачення практичного досвіду та розвиток правових умінь як передумови правової поведінки майбутніх фахівців комп'ютерної галузі [14, с. 11–12].

У роботі Н. Савчак розглянуто педагогічні умови формування гуманістичних переконань, структурування навчально-виховного процесу на основі співпраці, співтворчості, взаємного збагачення в засвоєнні гуманістичних знань, впровадження постійного стимулювання студентів до самовиховання, самоаналізу, удосконалення самосвідомості, координування педагогічного впливу на майбутнього спеціаліста [15, с. 12]. Отже, важливими для нашого дослідження є робота, пов'язана зі стимулюванням студентів до самовиховання, самоаналізу, удосконалення самосвідомості за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Л. Філіппова до педагогічних умов зараховує забезпечення в майбутніх фахівців позитивної мотивації до використання інформаційно-комунікаційних технологій, проектування інформаційно-освітнього середовища, виховання в майбутніх фахівців потреби до постійного

самовдосконалення. Автор під педагогічними умовами розуміє взаємопов'язану сукупність, необхідну для створення цілеспрямованого освітнього процесу з використанням педагогічного забезпечення, розробленого сучасними засобами інформаційних технологій [16, с. 5]. Ми погоджуємося з думкою автора й вважаємо, що для формування моральних цінностей засобами інформаційних технологій необхідно створення цілеспрямованого освітнього процесу з використанням педагогічного забезпечення, проектування інформаційно-освітнього середовища, виховання в майбутніх фахівців потреби до постійного самовдосконалення.

Н. Хмілярчук у дисертаційному дослідженні теоретично обґрунтовує педагогічні умови організації навчальної практики майбутніх менеджерів туристичної сфери: інтегрований характер навчальної практики на основі поєднання науково-педагогічних підходів (інтегративного, діяльнісного та компетентнісного) у практичній підготовці; поетапна організація інтегрованої навчальної практики; забезпечення готовності керівників навчальної практики до її проведення; оцінювання ефективності практичної підготовки за критерієм здатності [17, с. 13]. Погоджуючись із автором, все-таки зауважимо, що для формування в майбутніх учителів моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій під час проходження ними педагогічної практики важливими є не тільки діяльнісний та компетентнісний підходи, а й аксіологічний, андрагогічний, особистісно-орієнтований та інформаційний, які дають усвідомлення значущості моральних цінностей у майбутній професійній діяльності. Також додамо, що ці умови спрямовані винятково на практичну підготовку, а тому не охоплюють увесь процес навчання й виховання у вищому педагогічному закладі.

Отже, підсумовуючи викладене вище, наголосимо, що для формування у студентів педагогічних вишів моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій необхідні такі педагогічні умови: вироблення у викладачів готовності до формування моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання студентів педагогічних університетів; розробка й застосування інноваційних виховних методик, тренінгових програм, анімаційних технологій, консультацій, спрямованих на формування у студентів моральних цінностей у процесі вивчення навчальних дисциплін; набуття студентами педагогічних вишів власного досвіду виховної діяльності за допомогою засобів інформаційно-

комп'ютерних технологій під час проходження ними педагогічної практики.

Висновки. Проаналізований у статті матеріал дав змогу нам дійти висновку про необхідність створення відповідних педагогічних умов для розв'язання проблеми формування моральних цінностей у студентів педагогічних закладів

засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Перспективу наших подальших досліджень вбачаємо в проведенні експериментальної роботи щодо формування моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання студентів педагогічних університетів.

Список використаних джерел

1. Блажук О. А. Підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у забезпеченні системи зв'язку прикордонних підрозділів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. А. Блажук. – Хмельницький, 2012. – 20 с.
2. Бранецька М. С. Педагогічні умови формування етичних взаємовідносин студентів політехнічних коледжів у позааудиторній роботі : дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Бранецька Марина Сергіївна. – Умань : Уманський державний педагогічний ун-т ім. П. Тичини, 2013. – 20 с.
3. Бурдейна Л. І. Формування моральної культури студентів вищих навчальних закладів торговельно-економічного профілю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Л. І. Бурдейна. – Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, 2005. – 20 с.
4. Гура С. О. Організаційно-педагогічні умови адаптації майбутніх інженерів-педагогів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С. О. Гура. – Харків, 2004. – 20 с.
5. Гуцан Т. Г. Педагогічні умови формування готовності майбутніх вчителів економіки до профільного навчання старшокласників [Електронний ресурс] / Гуцан Тетяна Григорівна. – Режим доступу : <http://intkonf.org>.
6. Давидова Ж. В. Педагогічні умови формування духовно-ціннісних орієнтацій студентської молоді : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Ж. В. Давидова. – Харків : Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2013. – 20 с.
7. Дурманенко О. Л. Педагогічні умови моніторингу організації виховної роботи у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / О. Л. Дурманенко. – Умань : Уманський державний педагогічний ун-т ім. П. Тичини, 2014. – 20 с.
8. Захаревич М. А. Підготовка майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / М. А. Захаревич. – Умань : Уманський державний педагогічний ун-т ім. П. Тичини, 2014. – 20 с.
9. Корнилова В. В. Формирование нравственных ценностей будущих специалистов по связям с общественностью : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 / В. В. Корнилова. – Якутск, 2011. – 20 с.
10. Короленко В. Л. Формування моральних цінностей підлітків у процесі взаємодії сім'ї і школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / В. Л. Короленко. – Умань : Уманський державний педагогічний ун-т ім. П. Тичини, 2013. – 20 с.

References

1. Blazhuk, O.A. (2012). *Training of future border guards to use information and telecommunication technologies for providing the communication system in frontier subdivisions: Author's abstract*. Khmelnytskyi. [in Ukrainian].
2. Branets'ka, M. S. (2013). *Pedagogical conditions of students' ethical relations formation at polytechnic colleges in after-curricular work: dissertation for the degree of Candidate of pedagogical sciences: 13.00.07*. Uman: Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi un-t im. P.Tychyni. [in Ukrainian].
3. Burdeina, L.I. (2005). *Formation of moral culture in university students of trade and economic specialization: Author's abstract*. Ternopilskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni V. Hnatiuka. Ternopil. [in Ukrainian].
4. Hura, S.O. (2004). *Organizational and pedagogical conditions for future teachers-engineers adaptation: Author's abstract*. Kharkiv. [in Ukrainian].
5. Hutsan, T.H. *Pedagogical conditions of forming future economics teachers' readiness to specialized training of high school students*. Retrieved from: <http://intkonf.org>. [in Ukrainian].
6. Davydova, Zh.V. (2013). *Pedagogical conditions of forming student youth's spiritual and value orientations: Author's abstract*. Kharkivskyi nats. un-t im. V.N. Karazina. Kharkiv. [in Ukrainian].
7. Durmanenko, O.L. (2014). *Pedagogical conditions of educational work monitoring at higher education institutions: Author's abstract*. Uman: Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi un-t im. P.Tychyny. [in Ukrainian].
8. Zakharevych, M.A. (2014). *Training of the future technology teacher to use multimedia in professional activity: Author's abstract*. Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi un-t im. P. Tychyny. Uman. [in Ukrainian].
9. Kornilova, V.V. (2011). *Formation of moral values in future PR specialists: Author's abstract*. Yakutsk. [in Russian].
10. Korolenko, V.L. (2013). *Formation of teenagers' moral values in the process of cooperation between school and family: Author's abstract*. Uman: Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi un-t im. P. Tychyny. [in Ukrainian].
11. Moskaliova, L. Yu. (2009). *Raising of future teachers' moral and ethical culture: theoretical and methodical aspects: [Monograph]*. Melitopol: TOV "Vydavnychi byudnok MMD". [in Ukrainian].
12. Moskaliova, L.Yu. (2011). *Theoretical and methodical grounds of developing future teachers' moral and ethical culture: Author's abstract*. Institut problem vykhovannia NAPN Ukraine. Kyiv. [in Ukrainian].
13. Padero, N.V. (2004). *Formation of future lawyers' moral values in higher education system: Author's abstract*. Novokuznetsk. [in Ukrainian].
14. Popadich, O. O. (2013). *Pedagogical conditions of educating future specialists in computer field; Author's abstract*. Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi un-t im. P. Tychyny. Uman. [in Russian].
15. Savchak, N.V. (2000). *Training of future foreign language teachers for humanitarian education of*

11. Москальова Л. Ю. Виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури: теоретичний та методичний аспекти: монографія / Л. Ю. Москальова. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. – 464 с.
12. Москальова Л. Ю. Теоретико-методичні засади виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Л. Ю. Москальова. – Київ: Інститут проблем виховання НАПН України, 2011. – 40 с.
13. Падеро Н. В. Формирование нравственных ценностей будущих юристов в системе высшего образования: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Н. В. Падеро. – Новокузнецк, 2004. – 20 с.
14. Попадич О. О. Педагогічні умови правового виховання майбутніх фахівців комп'ютерної галузі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / О. О. Попадич. – Умань: Уманський державний педагогічний ун-т ім. П. Тичини, 2013. – 20 с.
15. Савчак Н. В. Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до гуманістичного виховання учнів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Н. В. Савчак. – Київ: Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова, 2000. – 19 с.
16. Філіпова Л. Л. Педагогічні умови формування інформаційної культури майбутніх фахівців економічного профілю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. Л. Філіпова. – Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2011. – 20 с.
17. Хмільярчук Н. С. Педагогічні умови організації навчальної практики майбутніх менеджерів туристичної сфери: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. С. Хмільярчук. – Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, 2008. – 20 с.

Рецензент: Москальова Л.Ю. – д.пед.н., професор

Відомості про автора:

Постильна Олена Олексіївна

postylnaya@mail.ru

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

вул. Леніна, 20, м. Мелітополь,

Запорізька обл., 72312, Україна

doi:10.7905/нвмдпу.v0i14.1094

Матеріал надійшов до редакції 03.03.2015 р.

Подано до друку 20.04.2015 р.